

Canonul Învierii¹

Facerea Sfântului Ioan Damaschin

Cântarea 1-a, glas 12

Irmos:

Ziua Învierii, popoare să ne luminăm, * Paștile Domnului, Paștile! * Că din moarte la viață * și de pe pământ la Cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pre noi * cei ce cântăm cântare de biruință!

Hristos a înviat din morți...

Să ne curățim simțirile, * și să vedem pe Hristos strălucind, * cu neapropiata lumină a Învierii * și bucurați-vă zicând, * luminat să-L auzim, * cântându-I cântare de biruință.

Hristos a înviat din morți...

Cerurile după cuviință să se veselească, * și pământul să se bucure, * și să prăznuiască * toată lumea cea văzută și cea nevăzută: * că Hristos S-a sculat, * veselie cea veșnică.

¹ Fiecare slujbă a Utreniei, adică slujba de dimineață dinaintea Sfintei și Dumnezeiești Liturghii, conține un canon, compus din 9 ode (cântări). Fiecare odă se compune, în cazul de față, dintr-o strofă inițială numită *irmos* și alte două strofe numite *tropare*. La sfârșitul fiecărei ode se cânta catavasia, adică irmosul pe larg. Cele nouă ode (cântări) își au originea în Vechiul Testament și ele fac legătura dintre faptele petrecute în vechiul Testament și ceea ce preînchipuiau ele, adică evenimente din Noul Testament sau ale Sărbătorii date. De aceea într-o Odă se regăsesc atât motivul biblic cât și cel al sărbătorii pentru care s-a scris canonul. Spre exemplu în prima odă este vorba despre trecerea poporului evreu prin Marea Roșie. Trecerea o avem și aici „de la moarte la viață și de pe pământ la cer”. Autorul nu mai este Moise care deschide marea ci Hristos însuși care ne-a deschis cerurile. În Oda a șasea „a lui Iona” Hristos iese după trei zile din mormânt biruitor așa cum în Vechiul Testament Iona iese după trei zile din pântecul chitului (fiara mării) care îl înghițise. Oda nouă e întotdeauna, specială fiind dedicată Născătoarei de Dumnezeu. Odele se numără de la 1 la 9, oda numărul 2 a dispărut încă din vechime, dar numărătoarea s-a păstrat, astfel trecându-se direct de la Oda 1 la 3.

² Glasul reprezintă o structură melodică în cadrul căreia se compune o cântare. Muzica Bisericii cunoaște 8 glasuri. Un glas se caracterizează prin ambitus, adică distanța de la cea mai de jos până la cea mai de sus notă din compoziția muzicală și prin cadențe perfecte, imperfecte și finale adică note care marchează ca în textul scris punctul, virgula și punctul final. Aici aceste cadențe sunt marcate prin steluțe ”*”. Cântarea este omofonă adică toată lumea cântă pe aceeași voce.

Catavasia³

Ziua Învierii, popoare să ne luminăm,* Paștile Domnului, Paștile! * Că din moarte la viață * și de pe pământ la Cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pre noi * cei ce cântăm cântare de biruință!

Glas 1

Hristos a înviat din morți * cu moartea pe moarte călcând * și celor din mormânturi viață dăruindu-le

Înviind Iisus din Mormânt * precum a zis mai înainte * ne-a dăruit viață veșnică și mare milă.

Cântarea a 3-a, glas 1

Irmos:

Veniți să bem băutura nouă, * nu din piatră stearpă făcută cu minuni, * ci din Izvorul nestricăciunii, * din Hristos, Cel ce a izvorât din mormânt, * întru Carele ne întărim.

Hristos a înviat din morți...

Acum toate s-au umplut de lumină: * și cerul și pământul și cele dedesubt.* Deci să prăznuiască toată făptura Învierea lui Hristos, * întru care s-a întărit.

Hristos a înviat din morți...

Ieri m-am îngropat împreună cu Tine, *, astăzi mă scol împreună cu Tine, înviind Tu Hristoase. * Răstignitu-m-am ieri, împreună cu Tine, * Înșuți împreună mă preamărește,* Mântuitorule, întru Împărăția Ta.

Catavasie

Veniți să bem băutura nouă, * nu din piatră stearpă făcută cu minuni, * ci din Izvorul nestricăciunii, * din Hristos, Cel ce a izvorât din mormânt, * întru Carele ne întărim.

Glas 1

Hristos a înviat din morți * cu moartea pe moarte călcând * și celor din mormânturi viață dăruindu-le

Înviind Iisus din Mormânt * precum a zis mai înainte * ne-a dăruit viață veșnică și mare milă.

Ipacoi, gl. al 4-lea⁴

Venit-am mai înainte de dimineață, cele ce au fost cu Maria și aflând piatra răsturnată de pre mormânt, auzit-au de la înger: pre Cea ce este întru lumina cea pururea fiitoare, pentru ce Îl căutați cu morții ca pe un om? Vedeți înfășurările cele de îngropare, alergați și lumii propovăduiți, că S-a sculat Domnul, omorând moartea, că este Fiul lui Dumnezeu, Cel ce a

³ Catavasia vine din limba elină semnificând ”coborâre” katabaino – a coborî. În acest moment cele doua strane, cea din stânga și cea din dreapta, coborau la sfârșitul Odei în mijlocul bisericii pentru a cânta împreună irmosul, adică prima strofă a Odei. Credincioșii la rândul lor coborau din strane, adică se ridicau în picioare. Această cântare se face ”pe larg”, adică mai lent și mai fastuos.

⁴ Ipacoi sunt un tropar cu un conținut eminent didactic. El este de regula recitat, iar nu psalmodiat (cântat).

mântuit

neamul

omenesc.

Cântarea a 4-a, glas 1

Irmos:

La dumnezeiasca strajă, de Dumnezeu grăitorul Avacum, * să stea împreună cu noi și să arate*
pe îngerul cel purtător de lumină, * care a grăit cu mare glas *:
astăzi este mântuirea lumii, * că a Înviat Hristos, ca Cel Atotputernic.

Hristos a înviat din morți...

Partea bărbătească, ca Cel ce a deschis pântecele fecioresc fost-a Hristos; * iar ca om, Mielușel
S-a chemat, și fără prihană, * ca Cel ce n-a suferit stricăciune, Paștile noastre, * și ca un
Dumnezeu adevărat, desăvârșit S-a numit.

Hristos a înviat din morți...

Ca un mieluşel de un an, * cea binecuvântată de noi cununa Hristos, * de voie pentru noi S-a
jertfit, * Paștile cele curăţitoare * și iarăşi frumos din Mormânt, Soarele Dreptăţii nouă ne-a
strălucit.

Hristos a înviat din morți...

Al lui Dumnezeu, Părinte David * înaintea chivotului umbrei a săltat jucând; * iar noi poporul
cel sfânt al lui Dumnezeu, * văzând plinirea închipuirilor, * să ne veselim dumnezeiește, * că a
înviat Hristos, ca Cel Atotputernic.

Catavasia

La dumnezeiasca strajă, de Dumnezeu grăitorul Avacum, * să stea împreună cu noi și să arate*
pe îngerul cel purtător de lumină, * care a grăit cu mare glas *:
astăzi este mântuirea lumii, * că a Înviat Hristos, ca Cel Atotputernic.

Glas 1

Hristos a înviat din morți * cu moartea pe moarte călcând * și celor din mormânturi viață
dăruindu-le

Înviind Iisus din Mormânt * precum a zis mai înainte * ne-a dăruit viață veșnică și mare milă.

Cântarea a 5-a, Glas 1

Irmos:

Să mâncăm cu mânecare adâncă⁵, * și, în loc de mir, cântare să aducem Stăpânului, * și să vedem pe Hristos, Soarele dreptății, * tuturor viață răsărind.

Hristos a înviat din morți...

Milostivirea Ta, cea nemăsurată, * văzându-o cei ținuti întru legăturile iadului, * la lumină au mers, Hristoase, * cu picioare vesele, * laudând Paștile cele veșnice.

Hristos a înviat din morți...

Să ne apropiem purtători de lumină, * la Hristos Cel ce a ieșit din Mormânt ca un Mire, * și să prăznuim împreună cu cetele cele iubitoare de praznice * Paștile lui Dumnezeu cele mântuitoare.

Catavasia

Să mâncăm cu mânecare adâncă, * și, în loc de mir, cântare să aducem Stăpânului, * și să vedem pe Hristos, Soarele dreptății, * tuturor viață răsărind.

Glas 1

Hristos a înviat din morți * cu moartea pe moarte călcând * și celor din mormânturi viață dăruindu-le

Înviind Iisus din Mormânt * precum a zis mai înainte * ne-a dăruit viață veșnică și mare milă.

Cântarea a 6-a, Glas 1

Irmos:

Pogorâtu-Te-ai întru cele mai de jos ale pământului, *și ai sfărâmat încuietorile cele veșnice, * care țineau pe cei legați, Hristoase, * și a treia zi, precum Iona din chit, * ai înviat din mormânt.

Hristos a înviat din morți...

Păzind întregi pecetele, Hristoase, * ai înviat din Mormânt, * Cel ce nu ai stricat cheile Fecioarei prin nașterea Ta, * și ne-ai deschis nouă ușile Raiului.

Hristos a înviat din morți...

⁵ Să mâncăm cu mânecare adâncă = să ne sculăm înainte de revărsatul zorilor, adică „cu noaptea în cap”.

Mântuitorul meu, vie și nejerțfită Jertfă * ca un Dumnezeu, de voie aducându-Te Tatălui,* ai înviat pe Adam * împreună cu tot neamul, * sculându-Te din mormânt.

Catavasia

Pogorātu-Te-ai întru cele mai de jos ale pământului, *și ai sfărâmat încuietorile cele veșnice, * care țineau pe cei legați, Hristoase, * și a treia zi, precum Iona din chit, * ai înviat din mormânt.

Glas 1

Hristos a înviat din morți * cu moartea pe moarte călcând * și celor din mormânturi viață dăruindu-le

Înviind Iisus din Mormânt * precum a zis mai înainte * ne-a dăruit viață veșnică și mare milă.

Condacul, glasul al 8-lea⁶

De Te-ai și pogorât în Mormânt, Cea ce ești fără de moarte,* dar puterea iadului ai zdrobit, * și ai înviat ca un biruitor, Hristoase, Dumnezeuule, * zicând Femeilor Mironosițe: bucurați-vă! * Și apostolilor Tăi, pace dăruindu-le. * Cea ce dai celor căzuți sculare.

Icos

Pre Soarele, Cel mai înainte de soare, Carele a apus oreacând în mormânt, mers-au mai înainte de către ziuă, căutându-l ca pe o zi, Mironosițe fecioare, și una către alta striga: o, prietenelor, veniți să ungem cu mirezme trupul cel de viață purtător și îngropat, trupul carele a înviat pre Adam cel căzut, și Carele zace în mormânt. Să mergem, să ne sânguim ca și magii și să ne închinăm, și să aducem miruri în loc de daruri, Celuia ce nu în scutece, ci în giulgiu este înfășat, și să plângem, și să strigăm: o Stăpâne, scoală-Te, Cea ce dai celor căzuți sculare.

Glas 2

Învierea lui Hristos văzând, * să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, * Unuia Celui fără de păcat. * Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și Sfânta Învierea Ta o laudăm și o slăvim; * că Tu ești Dumnezeul nostru, afară de Tine pe altul nu știm, * numele Tău numim. * Veniți toți credincioșii să ne închinăm * Sfintei Învierii lui Hristos, * că iată a venit prin Cruce, * bucurie la toată lumea. * Totdeauna binecuvântând pe Domnul, * laudăm Învierea Lui, * că răstignire răbdând pentru noi, * cu moartea pe moarte a călcat. (de 3 ori)

Glas 6

Înviind Iisus din Mormânt * precum a zis mai înainte * ne-a dăruit viață veșnică și mare milă.

⁶ Condacul reprezintă în forma de astăzi numai un fragment al unei colecții de cântări liturgice. Condacele sunt de trei feluri: panegirice (de laudă), dogmatice (de învățătură de credință) și didactic-informative.

Cântarea a 7-a, Glas 1

Irmos:

Cel ce a izbăvit pe tineri din cuptor, făcându-se om, * pătimește ca un muritor, * și prin patimă
pe cel muritor * îl îmbracă în podoaba nestrăciunii, *
Cel Unul binecuvântat Dumezeul Părinților și preaslăvit.

Hristos a înviat din morți...

Femeile cele gânditoare de Dumnezeu, * cu miruri în urma Ta au alergat, * și pre Carele ca pre
un mort cu lacrimi Te căutau, * bucurându-se s-au închinat * Ție Dumnezeului celui viu * și
Paștile cele de taină, * ucenicilor Tăi, Hristoase, le-au binevesit.

Hristos a înviat din morți...

Prăznuim omorârea morții, * sfărâmarea iadului și începătura altei vieți veșnice * și săltând
lăudăm pre Pricinuitorul, * pre Unul Cel binecuvântat * Dumnezeul părinților și preaslăvit.

Hristos a înviat din morți...

Cât e de sfințită, cu adevărat * strălucită și mult prăznuită * această noapte de mântuire * a zilei
celelalte purtătoare de Lumină a Învierii, * mai înainte vestitoare fiind, * întru care Lumina Cea
fără de ani, * din Mormânt trupește tuturor a strălucit.

Catavasia

Cel ce a izbăvit pe tineri din cuptor, făcându-se om, * pătimește ca un muritor, * și prin patimă
pe cel muritor * îl îmbracă în podoaba nestrăciunii, *
Cel Unul binecuvântat Dumezeul Părinților și preaslăvit.

Glas 1

Hristos a înviat din morți * cu moartea pe moarte călcând * și celor din mormânturi viață
dăruindu-le

Înviind Iisus din Mormânt * precum a zis mai înainte * ne-a dăruit viață veșnică și mare milă.

Cântarea a 8-a, Glas 1

Irmos:

Aceasta numită și Sfânta Zi, una * a sâmbetelor, Împărăteasă și Doamnă, * al praznicilor
praznic * și sărbătoare este a sărbătorilor, * întru care binecuvântăm pre Hristos întru toți vecii.

Hristos a înviat din morți...

Veniți cu rodul viței cel nou, * al dumnezeieștii veselii, în ziua cea vestită a Învierii, * Împărăției
lui Hristos să ne împărtășim, * lăudându-L pre Dânsul * ca pre un Dumnezeu în veci.

Hristos a înviat din morți...

Ridică împrejur ochii tăi, Sioane și vezi, * că iată a venit la tine, * ca niște făclii de Dumnezeu luminate, * de la apus de la miază-noapte, * de la mare și de la Răsărit fii tai * întru tine binecuvântând pe Hristos în veci.

Preasfântă Treime, Dumnezeul nostru, Slavă Ție

Părinte Atotțiitorule * Cuvinte și Duhule, fire ceea ce ești * Una în trei ipostasuri, * Cea mai presus de Ființă * și de Dumnezeire, * întru Tine ne-am botezat * și pre Tine bine te cuvântăm
întru toți vecii.

Catavasie

Aceasta numită și Sfânta Zi, una * a sâmbetelor, Împărăteasă și Doamnă, * al praznicilor praznic * și sărbătoare este a sărbătorilor, * întru care binecuvântăm pre Hristos întru toți vecii.

Glas 1

Hristos a înviat din morți * cu moartea pe moarte călcând * și celor din mormânturi viață dăruindu-le

Înviind Iisus din Mormânt * precum a zis mai înainte * ne-a dăruit viață veșnică și mare milă.

Cântarea a 9-a, Glas 1

Irmos:

Îngerul a strigat către cea plină de daruri, * Curată Fecioară, bucură-te * și iarăși zic bucură-te, * că Fiul Tău a înviat a treia zi din Groapă.

Luminează-te, luminează-te, * noule Ierusalime, * că slava Domnului peste tine a răsărit. * Saltă acum și te bucură Sioane; * iară tu, Curată Născătoare de Dumezeu, * veselește-te * întru Învierea Celui născut al tău.

2. Mărește suflete al meu pre Cel ce a înviat a treia zi din mormânt, pre Hristos Dătătorul de viață.

Luminează-te, luminează-te.....

3. Mărește, sufletul meu, pre cel ce a pățimit de bunăvoie, și S-a îngropat și a înviat a treia zi din Mormânt

Luminează-te, luminează-te.....

4. Hristos, Paștile cele nouă, Jertfa cea vie nejertfită, Mielușelul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii.

Luminează-te, luminează-te.....

1. Deșteptat-ai, după ce ai adormit, pre cei morți din veac, răcnind împărătește ca un leu din Iuda

O, dumnezeiescul, o iubitul, * o preadulcele Tău glas! * Căci cu noi Te-ai făgăduit să fii cu adevărat * până la sfârșitul veacului, Hristoase; * pre care întărire și nădejde, * credincioșii avându-Te, ne bucurăm.

2. Magdalena Maria a alergat la Mormânt și pe Hristos vazându-L, ca pe un grădinar L-a întrebat

O, dumnezeiescul, o iubitul...

3. Înger strălucitor către femei a strigat: Nu mai plângeți, că Hristos a Înviat!

O, dumnezeiescul, o iubitul...

4. Hristos a înviat, Cel ce a călcat moartea și pre morți i-a ridicat popoare veseliți-vă!

O, dumnezeiescul, o iubitul...

1. Astăzi toată făptura se veselește și se bucură, că Hristos a înviat și iadul a prădat

O, Paștile cele mari și prea sfințite, Hristoase! * O, înțelepciunea lui Dumnezeu și Cuvântul *
și Puterea lui Dumnezeu! *
Dă-ne nouă mai adevărat să ne împărtășim cu Tine * în ziua cea neînserată * a Împărăției Tale.

2. Astăzi a prădat iadul, Stăpânul, Cel ce a ridicat pre cei legați, pe care-i avea din veac cumplit ținuți întru sine

O, Paștile cele mari....

3. Mărește, sufletul meu, stăpânirea Cea în trei Ipostasuri și nedespărțită Dumnezeire

O, Paștile cele mari...

4. Bucură-te Fecioară, bucură-te! Bucură-te, binecuvântată! Bucură-te preamărită! Că Fiul tău a înviat a treia zi din Mormânt

O, Paștile cele mari...

Catavasia

Luminează-te, luminează-te, * noule Ierusalime, * că slava Domnului peste tine a răsărit. *
Saltă acum și te bucură Sioane; * iară tu, Curată Născătoare de Dumezeu, * veselește-te * întru Învierea Celui născut al tău.

Glas 1

Hristos a înviat din morți * cu moartea pe moarte călcând * și celor din mormânturi viață dăruindu-le

Înviind Iisus din Mormânt * precum a zis mai înainte * ne-a dăruit viață veșnică și mare milă.

LUMINÂNDA⁷, glasul 3.

Cu trupul adormind ca un muritor, Împărate și Doamne, * a treia zi ai înviat, pe Adam din stricăciune ridicând * și moartea pierzându-o, * Paștile nestricăciunii, lumii de mântuire! (3 ori)

Laudele⁸

Glasul 1

Toata suflarea sa laude pe Domnul. * Lăudați pe Domnul din ceruri, * lăudați-L pe El întru cei de sus! * Ție se cuvine cântare, Dumnezeule.

Lăudați-L pe El toți îngerii Lui, * lăudați-L pe El toate puterile Lui. * Ție se cuvine cântare, Dumnezeule.

Stihirile Învierii, glasul 1:

Stih: Lăudați-L pe El întru puterile Lui, lăudați-L pe El după mulțimea slavei Lui.

Lăudam Hristoase, patima Ta cea mântuitoare * și slăvim Învierea Ta.

Stih: Lăudați-L pe El în glas de trâmbița, lăudați-L pe El în psaltire și în alăuta.

Cel ce răstignire ai răbdat * și moartea ai stricat * și ai înviat din morți, * împacă viața noastră, Doamne, * ca un singur atotputernic.

Stih: Lăudați-L pe El în timpane și în horă, lăudați-L pe El în strune și în organe.

Cel ce iadul ai prădat * și pe om l-ai înviat * cu învierea Ta, Hristoase, * învrednicește-ne pe noi cu inima curată * să cântăm și să Te slăvim.

Stih: Lăudați-L pe El în chimvale bine răsunătoare, lăudați-L pe El în chimvale de strigare. Toată suflarea să laude pe Domnul.

Plecăciunea Ta cea cu dumnezeiasca cuviința mărind-o, * Te lăudam pe Tine, Hristoase. * Născutu-Te-ai din Fecioara * și nedespărțit ai fost de Tatăl.* Pătimit-ai ca un om * și de bunăvoie ai răbdat răstignire. * Înviat-ai din mormânt, * ca dintr-o cămară ieșind,* ca să mântuiești lumea, * Doamne, slava Ție.

⁷ Luminânda vorbește de trimiterea Apostolilor în lume spre a vesti Învierea. Termenul de luminândă își are originea probabil în faptul că la vremea la care se cânta tocmai se începea să se lumineze de zi.

⁸ Fragmente din Psalmii 148,149, 150 Se cânta opt Stihiri: patru ale Învierii din Octoih, pe glasul 1, și patru ale Paștilor, pe glasul al 5-lea: O stihiră este un comentariu teologic de o strofă care se face la stihul dinainte. Stihul este un citat din Psalmi.

Apoi se cânta Stihirile Paștilor, glasul al 5-lea:

STIHIRILE PAȘTILOR

Stih: Să învieze Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui (Ps. 67:1)

Paștile cele sfinte * nouă astăzi S-au arătat; * Paștile cele nouă și sfinte, * Paștile cele de taină, * Paștile cele preacinstite, * Paștile – Hristos-Izbăvitorul, * Paștile cele fără prihană, * Paștile cele mari, * Paștile credincioșilor, * Paștile care au deschis nouă ușile raiului, * Paștile cele ce sfîșesc pe toți credincioșii.

Stih: Precum se stinge fumul, să se stingă; cum se topește ceara de fața focului (Ps. 67:2a)

Veniți de la vedere femeii binevestitoare * și ziceți Sionului: * „Primește de la noi bunele vestiri de bucurie, * ale Învierii lui Hristos; * Veselește-te, și saltă și te bucură, Ierusalime, * pe Împăratul Hristos * văzându-L din Mormânt, ca pe un Mire ieșind”

Stih: Așa să piară păcătoșii de la fața lui Dumnezeu, iar dreptii să se bucure și să se veselească (Ps. 67:2)

Mironosițele femeii, foarte de dimineață, * stând înaintea mormântului Dătătorului de viață, * aflat-au înger pe piatră șezând; și acela, grăind către dânsule, așa a zis: * „Ce căutați pe Cel viu printre morți? * Ce plângeți pe Cel nestrucătat, ca și cum ar fi în stricăciune? * Mergând, propovăduiți ucenicilor Lui”!

Stih: Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim întru ea. (Ps. 117:24)

Paștile cele frumoase, * Paștile Domnului, Paștile; * Paștile cele preacinstite * nouă ne-au răsărit; * Paștile, cu bucurie unul pe altul să ne îmbrățișăm; * O Paștile, * izbăvire de întristare! * Că astăzi, din Mormânt * ca dintr-o cămară strălucind Hristos, * pe uceni de bucurie le-a umplut, zicând: * „Propovăduiți apostolilor”!

Slavă... Și acum...

Ziua învierii! Și să ne luminăm cu prăznuirea, și unul pe altul să ne îmbrățișăm. Să zicem: fraților și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru Înviere. Și așa să strigăm: Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte viață dăruindu-le!